

LEERWIJZER
KLAS 3 KB techniek
2026-2027

Voorwoord

Ter Apel, oktober 2026

Beste leerling,

Voor je ligt de LEER *WIJZER!* voor de bovenbouw van de kaderberoepsgerichte leerweg ZORG & WELZIJN, klas 3.

De LEER *WIJZER!* informeert jou en jouw ouder(s)/verzorger(s) over alles wat te maken heeft met toetsing. Deze LEER *WIJZER!* is meer dan een opsomming van toetsen die in een schooljaar gemaakt worden: hierin beschrijven we ook wat we onze leerlingen in een schooljaar willen leren en welke doelen we stellen.

De LEER *WIJZER!* bestaat uit twee delen: allereerst tref je het algemene gedeelte aan en in het tweede gedeelte wordt vakspecifieke informatie beschreven.

Belangrijke zaken uit het eerste gedeelte:

- een gedeelte met algemene informatie;
- hoe zien de bevorderingsnormen eruit?;

In het tweede gedeelte kun je o.a. lezen:

- hoeveel toetsen er per vak zijn en waarover gaan ze (leerstofomschrijving);
- of een toets onderdeel van het schoolexamen is en hoe zwaar een toets meetelt;
- op welke manier (bijvoorbeeld mondeling) de toets afgenomen wordt.
- wat willen we je leren?
- welke doelen stellen we?
-

Kortom, je doet er verstandig aan om deze LEER *WIJZER!* regelmatig te raadplegen.

Sommige onderdelen behoren tot het schoolexamen (SE). Deze zijn ook te vinden in het PTA (Plan van Toetsing en Afsluiting).

Voor de vakken Maatschappijleer1 en Kunstvakken 1 geldt dat deze vakken volledig meetellen voor het SE, maar alleen gevolgd worden in het 3^e leerjaar. Rekenen wordt gevolgd in het 3^e en eerste helft van het 4^e leerjaar. Alleen leerlingen die geen examen afleggen in wiskunde leggen een SE voor rekenen af. Voor Z&W, PIE, BWI en MT geldt dat alle onderdelen die hier afgenomen worden behoren tot het SE. Voor al deze vakken geldt een afsluitend karakter en deze zijn dus opgenomen in het PTA.

Wat ik ook even onder de aandacht wil brengen is het toetsrooster. Het toetsrooster is te vinden op de website van onze school (knop 'ROOSTER') en is jou behulpzaam om je studieplanning vroegtijdig af te stemmen.

Namens het bovenbouwteam vmbo wens ik jou een succesvol schooljaar toe.

Met vriendelijke groeten,

Mevr. V. Jalvingh

teamleider vmbo bovenbouw

E: v.jalvingh@rsgterapel.nl

T: 0599 581 226

Inhoud

Voorwoord	2
Inleiding.....	4
Inrichting	4
A. Wat is de kaderberoepsgerichte leerweg?	4
Leerwijzer: Nederlands	5
Leerwijzer: Engels	7
Leerwijzer: Wiskunde	9
Leerwijzer: NaSk 1	11

Inleiding

Er is in de bovenbouw van het VMBO een aantal momenten waarop jouw kennis en vaardigheden getoetst worden. Deze momenten zijn ondergebracht in deze LEER *WIJZER!* en in het PTA.

In deze LEER *WIJZER!* staan alle toetsen die afgenomen worden in jaar 3. Wanneer de toets een onderdeel is van het schoolexamen, staat dit vermeld bij de code (SE). Deze toets is dan ook weer terug te vinden in het PTA.

Het PTA (programma van toetsing en afsluiting) wordt gebruikt in klas 4. Het PTA gaat in het bijzonder over de inrichting, de regelgeving, de gang van zaken m.b.t. het Schoolexamen.

Daarnaast wordt per vak aangegeven welke proefwerken, praktische opdrachten, practica, mondelinge toetsen en handelingsopdrachten je kunt verwachten.

Inrichting

A. Wat is de kaderberoepsgerichte leerweg?

De kaderberoepsgerichte leerweg is de leerweg waarbij de leerlingen, naast theoretisch, veel kennis opdoen door praktisch bezig te zijn. In het 3^e en het 4^e leerjaar krijgen de leerlingen 12 wekelijkse lessen in het profiel PIE (Produceren, Installeren en Energie), of M&T (Mobiliteit en Transport, of BWI (Bouwen, Wonen en Interieur). Dit is iets minder dan de helft van de wekelijkse lessen. In onderstaande overzicht staan de vakken per leerjaar:

Vakken klas 3	Vakken klas 4
Nederlands	Nederlands
Engels	Engels
wiskunde	wiskunde
rekenen	rekenen
maatschappijleer 1	
nask1	nask1
Kunstvakken1	
lichamelijke opvoeding	lichamelijke opvoeding
profiel: PIE of M&T of BWI	profiel: PIE of M&T of BWI

Vak: Nederlands**Studie: 3 KBL TN/ZW**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PW1	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u> Taal: Je kent de woordraadstrategieën en kunt dit toepassen, je weet hoe woorden zijn ontstaan, je herkent ironie en woordgrappen, je weet wat het verschil is tussen verbale- en non-verbale communicatie en hoe dit een rol speelt in communicatie. Grammatica: Je herkent verschillende woordsoorten en zinsdelen. Formuleren: Je kent de trappen van vergelijking en kan dit toepassen in zinnen. Spelling: Je kent de spellingsregels, je kunt leestekens op de juiste plek in de zin plaatsen. Inhoud. <u>Hoe leer ik?</u> Je leert de theorie en maakt de opdrachten van: Taal paragraaf 1 t/m 3, Grammatica paragraaf 1 en 2, Formuleren paragraaf 1 en 2, Spelling paragraaf 1 en 2. Je bestudeert het overzicht woordraadstrategieën.	S	45 min.	17
PW2	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u> Je kunt tekstverbanden en signaalwoorden herkennen in een tekst, Je kunt meningen, argumenten en conclusies herkennen in een tekst, je leert over tekstdoelen en publiek en je kunt werken met een stappenplan bij het lezen van teksten. Inhoud. <u>Hoe leer ik?</u> Je leert de theorie en de opdrachten van paragraaf 1 t/m 4 en paragraaf 7 van Cursus 1 Meer dan lezen. Hieraan wordt (een deel van) Thema A Geluk gekoppeld.	S	45 min.	17
PW3	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u> Je kunt een presentatie voorbereiden en houden voor een groep. Je kunt opbouwende feedback geven en ontvangen. Vaardigheid. <u>Wat leer ik?</u> Je leert informatie te verzamelen voor een presentatie en feedback te geven en te krijgen. Ook leer je hoe je jezelf moet presenteren en hoe je mondeling verslag moet doen. Inhoud. <u>Hoe leer ik?</u> Je leert de theorie en opdrachten van alle paragrafen van Cursus 2 Media. Hieraan wordt (een deel van) Thema A Geluk gekoppeld.	M	10 min.	17
PW4	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u>	S	45	16

	Lezen: Je kunt de verschillende tekstverbanden en signaalwoorden herkennen in teksten. Taal: Je herkent thematische uitdrukkingen in teksten. Grammatica: Je leert over samengestelde zinnen. Formuleren: Je leert over enkelvoud en meervoud en kunt dit toepassen in een zelfgeschreven tekst, je weet hoe je samengestelde zinnen op de juiste manier moet formuleren in teksten. Spelling: Je weet hoe je samenstellingen op de juiste manier moet schrijven en welke woorden aan elkaar of los geschreven moeten worden. Inhoud. Hoe leer ik? Je leert de theorie en maakt de opdrachten van paragraaf 5 van Meer dan Lezen, paragraaf 4 en 5 van Taal, paragraaf 3 van Grammatica, paragraaf 3 en 4 van Formuleren, paragraaf 3 en 4 van Spelling. Deze onderdelen worden gekoppeld aan (een deel van) het thema Changemakers.			
PW5	Doel. Welk doel bereik ik? Je kunt een zakelijke brief schrijven. Inhoud. Hoe leer ik? Je leert de theorie en maakt de opdrachten van de thema's Leefwereld en Changemakers en van paragraaf 4 van Formuleren. Daarnaast leer je de conventies brief en mail (uit Handig! achter in het boek). Dit onderdeel wordt tevens gekoppeld aan het stageboekje.	S	45	17
PW6	Doel. Welk doel bereik ik? Lezen: Je leert over de lay-out van een tekst en je begrijpt het stappenplan Lezen en kunt dit gebruiken bij een tekst. Woordenschat: Je weet hoe je achter de betekenis komt van moeilijke woorden in de tekst. Dit onderdeel wordt gekoppeld aan Lezen. Spelling: Je leert wanneer je een tussenletter moet gebruiken. Je leert over persoonsvormen in samengestelde zinnen en over voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord. Inhoud. Hoe leer ik? Je leert de theorie en opdrachten van paragraaf 6 van de cursus Meer dan lezen en het stappenplan Lezen (Handig! achter in het boek), paragraaf 5, 10 en 12 van Spelling.	S	45	16
Opmerkingen: S= schriftelijk, M = mondeling Fictie: Tijdens de lessen Nederlands wordt er gewerkt aan fictie en aan het fictiedossier. Het onderdeel fictie moet in orde zijn om over te kunnen gaan naar klas 4. In klas 4 wordt dit onderdeel getoetst. Kijken en luisteren: Met dit onderdeel wordt geoefend in klas 3, maar wordt getoetst in klas 4 d.m.v. het kijk- en luisterexamen.				

Vak: Engels
Studie: 3 KBL TN

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PW1	Leerdoelen: Ik kan de tegenwoordige tijd en aangeplakte vragen gebruiken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met het geven van je mening en het beschrijven van jezelf of iemand anders. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 1 (Stone 1, 2 + Grammar 1, 2 + words and phrases p.72, 73)	S	45	15
PW2	Leerdoelen: Ik kan de voltooid verleden tijd en hulpwerkwoorden gebruiken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met misdaad en noodgevallen. Ik ken de onregelmatige werkwoorden. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 2 (Stone 3, 4 + Grammar 5a, 5b, 6 + onregelmatige werkwoorden (20) + words and phrases p.120, 121)	S	45	15
PW3	Leerdoelen: Het vergroten van de leesvaardigheid Vaardigheid: Lezen Inhoud: Leesvaardigheid A (Short Stories)	S	45	13
PW4	Leerdoelen: Ik kan de voorzetsels van plaats en tijd, bijwoorden en bijvoeglijke naamwoorden gebruiken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met technologie, wetenschap, onderzoek, uitvindingen en de toekomst. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 3 (Stone 5, 6 + Grammar 7, 9a, 9b + words and phrases p.168, 169)	S	45	15
PW5	Leerdoelen: Ik kan voornaamwoorden gebruiken en ik weet wanneer ik <i>each other</i> moet gebruiken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met het klimaat, de natuur en geografie. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 4 (Stone 7, 8 + Grammar 10a, 10b + words and phrases p.50, 51)	S	45	15
PW6	Leerdoelen: Het vergroten van de kijk – en luistervaardigheid	S	90	14

	Vaardigheid: Luisteren, kijken Inhoud: Kijk-luistertoets			
PW7	Leerdoelen: Het vergroten van de leesvaardigheid Vaardigheid: Lezen Inhoud: Leesvaardigheid B (teksten)	S	45	13
Opmerking: S = schriftelijke toets				

Vak: Wiskunde
Studie: 3 KBL TN

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Herkansing	Weging %
PW1	G&R K3 deel 1 H1: Procenten Leerdoelen/vaardigheden Berekeningen in praktijk en context kunnen maken met procenten, promille en exponenten.	S	45	nee	12,5
PW2	G&R K3 deel 1 H2: Meetkunde Leerdoelen/vaardigheden Kunnen werken met schaal, koers, windrichtingen en hoogte kaarten. Daarnaast kunnen tekenen van doorsneden en aanzichten.	S	45	nee	12,5
PW3	G&R K3 deel 1 H5: Goniometrie Leerdoelen/vaardigheden Het kunnen berekenen van hoeken, zijden en hellingspercentages met tangens en Pythagoras.	S	45	nee	12,5
PW4 (SE1)	G&R K3 deel 1 H4: Statistiek + H8: Getallen G&R K4 deel 1 H1: Statistiek en kans Leerdoelen/vaardigheden (H4) - Het kunnen werken met centrummaten, boxplot en samengesteld diagram. Leerdoelen/vaardigheden(H8) - Het kunnen rekenen met grote en kleine getallen, wetenschappelijke notatie, eenheden en verhoudingen. Leerdoelen/vaardigheden (H1) - Het kunnen werken met centrummaten, boxplot en samengesteld diagram.	S	90	ja	20
PW5	G&R K3 deel 2 H7: Goniometrie Leerdoelen/vaardigheden Het kunnen berekenen van hoeken en zijden met tangens, sinus en cosinus.	S	45	nee	12,5
PW6	G&R K3 deel 2 H10: Grafieken en vergelijkingen	S	45	nee	12,5

	Leerdoelen/vaardigheden (H10) Het kunnen werken met lineaire verbanden, som- en verschilformules en het kunnen oplossen van vergelijkingen met balansmethode en inklemmen.				
PW7	G&R K3 deel 1 H3: Formules en grafieken + deel 2 H6 Verschillende verbanden Leerdoelen/vaardigheden (H3) - Het kunnen werken met lineaire formules, grafieken en tabellen. Leerdoelen/vaardigheden (H6) - Het kunnen werken met kwadratische-, wortel-, machts- en periodieke verbanden.	S	90	nee	17,5

Vak: NaSk 1
Studie: 3 KBL TN

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %	SE %
PW1	TOETS 1: ELEKTRICITEIT (H1) Leerdoelen: Je kunt een serie en parallel schakeling tekenen. Je kunt de weerstand, het vermogen, spanning en de stroomsterkte berekenen. Je begrijpt de theorie achter de schakeling en weet hoe de beveiliging werkt. Vaardigheden: Schakelingen kunnen maken.	S	45	20	
PW2 (SE1)	TOETS 2: HET WEER EN WARMTE (H2 + H6) Leerdoelen: Je kunt de bouw van de stoffen beschrijven en uitleggen in welke fase deze stoffen zich bevinden. Daarnaast kun je chemische reactie omschrijven. Ook kun je warmtetransport uitleggen. Vaardigheden: Je kunt de verschillende manier van warmtetransport toepassen.	S	45	15	5
PW3	TOETS 3: KRACHTEN (H3) Leerdoelen: Je kunt de verschillende krachten uitleggen en tekenen. Je kunt de zwaartekracht, de druk, het moment berekenen. Je kunt de verschillende bewegingen uitleggen en berekenen. Vaardigheden: Je kunt de hefboomwet uitvoeren, krachten meten en verschillende bewegingen uitvoeren.	S	45	15	
PW4	TOETS 4: STOFFEN EN MATERIALEN (H4 + H7) Leerdoelen: Je kunt uitleggen hoe je verschillende soorten materialen kunt toepassen. Je kunt uitleggen hoe de afvalverwerking werkt Je kunt dichtheid berekenen.	S	45	15	

	Vaardigheden: Je kunt de massa en het volume van verschillende voorwerpen meten en aan de hand daarvan de dichtheid bepalen.				
PW5 (SE2)	TOETS 5: LICHT (H5) Leerdoelen: Je kunt schaduwen en lichtstralen tekenen. Je kunt de verschillende lenzen toepassen en berekenen wat de vergroting is. Je kunt de kleuren van de regenboog benoemen Je kunt uitleggen wat IR en UV zijn. Vaardigheden: Je kunt werken met verschillende lenzen en spiegels.	S	45	20	5
PW6 (SE3)	TOETS 6: ATOOMBOUW EN STRALING (H8) Leerdoelen: Je kunt uitleggen hoe een atoom is opgebouwd. Je kunt uitleggen hoe radioactiviteit werkt. Je kunt uitleggen welke soorten straling er zijn.	S	45	15	5
Opmerkingen: S = schriftelijke toets PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling					